

Dz.U. 1959 nr 36 poz. 226
tekst ujednolicony opracowany na podstawie tj .Dz.U. 1973 nr 33 poz. 197

¹U S T A W A
z dnia 17 czerwca 1959 r.

o hodowli, ochronie zwierząt łownych
i prawie łowieckim

Rozdział I.
Przepisy ogólne.

Art. 1.

1. Łowiectwo, w rozumieniu ustawy, oznacza racjonalne gospodarowanie zwierzyną, zgodnie z potrzebami gospodarki rolnej i leśnej oraz wymaganiami ochrony przyrody.
2. Gospodarowanie zwierzyną odbywa się na podstawie zatwierdzonego planu hodowlanego. Obejmuje ono hodowlę i ochronę zwierzyny, polowanie oraz wprowadzanie upolowanej zwierzyny do obrotu gospodarczego.
3. Hodowla w rozumieniu ustawy oznacza planowe kierowanie rozwojem zwierzostanu.
4. Polowanie w rozumieniu ustawy oznacza: tropienie, ściganie, strzelanie oraz łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej, zmierzające do wejścia w jej posiadanie. Powyższe czynności wykonywane w ogrodzonych zwierzyńcach, parkach narodowych i niektórych rezerwatach przyrody nie są polowaniem w rozumieniu ustawy.

Art. 2.

Zwierzyna w stanie wolnym stanowi własność Państwa.

Art. 3.

1. Ustala się dwa rodzaje zwierzyńców łowieckich:
 - 1) zamknięte,
 - 2) otwarte.
2. Zwierzyńiec zamknięty stanowi obszar gruntu, na którym prowadzona jest hodowla niektórych gatunków zwierząt łownych, a w szczególności bażantów, kuropatw i zajęcy, ogrodzony trwale w ten sposób, że hodowane zwierzęta nie mogą się z niego wydostać na swobodę.
3. Zwierzyńiec otwarty stanowi obszar gruntu nie ogrodzony, na którym zwierzyna łowna jest hodowana w naturalnych warunkach, specjalnie chroniona i nie niepokoiona.

Art. 4.

1. Zaliczenia terenów do zwierzyńców dokonują prezydya wojewódzkich rad narodowych na wniosek zarządcy

lub dzierżawcy obwodu łowieckiego.

2. Teren uznany w trybie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 25, poz. 180) za rezerwat przyrody, w którym wprowadzono zakaz polowania, chwytania i zabijania dziko żyjących zwierząt, jest rezerwatem w rozumieniu art. 1 ust. 4.

Art. 5.

1. Zwierzyna w rozumieniu ustawy oznacza następujące dzikie zwierzęta łowne: łosie, jelenie, danielę, sarny, muflony, dziki, rysie, jenoty, lisy, borsuki, wydry, kuny leśne, tchórze, wiewiórki, zające szaraki, króliki, dropie, głuszce, cietrzewie, jarzabki, bażanty, kuropatwy, przepiórki, czaple siwe, słonki, dubelty, kszuki, bekasiki, derkacze, bataliony, łyski, dzikie gęsi, dzikie kaczki, grzywacze, kwiczoły i paszkioty. Gatunki tych zwierząt przetrzymywane w ogrodach zoologicznych i w zamkniętych ośrodkach badawczych nie podlegają przepisom ustawy.
2. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może uznać w drodze rozporządzenia po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego i Państwowej Rady Ochrony Przyrody zwierzęta innych gatunków niż wymienione w ust. 1 za zwierzęta łowne lub też wyłączyć ze spisu dzikich zwierząt łownych poszczególne ich gatunki.
3. Zaprowadzenie hodowli dzikich zwierząt łownych nie występujących dotychczas w kraju wymaga zezwolenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego wydanego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Polskiego Związku Łowieckiego.

Rozdział II.

O organach administracji państwowej w zakresie łowiectwa.

Art. 6.

Naczelnym organem administracji państwowej w zakresie łowiectwa jest Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Art. 7.

Administrację państwową w zakresie łowiectwa w terenie sprawują² właściwe do spraw rolnictwa i leśnictwa organy prezydiów rad narodowych.

Rozdział III.

Obwody łowieckie.

Art. 8.

Polowanie może być wykonywane wyłącznie w obwodzie łowieckim, a na innych terenach - za zezwoleniem zarządcy tych terenów, wydanym za zgodą Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.³

Art. 9.

1. Obwód łowiecki stanowi obszar gruntów o ciągłej powierzchni, na których istnieją warunki do prowadzenia

łowiectwa.

2. Obwód łowiecki obejmuje powierzchnię nie mniejszą niż 3 000 ha. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może w uzasadnionych przypadkach zezwolić na tworzenie obwodów o powierzchni mniejszej.

Art. 10.

1. Obwody łowieckie dzielą się na obwody łowieckie państwowe i obwody łowieckie wspólne.
2. Obwody łowieckie państwowe są to obwody, w których obszar gruntów stanowiących własność Państwa obejmuje co najmniej 60% całej powierzchni.
3. Obwody łowieckie wspólne są to obwody, składające się z gruntów różnych właścicieli; do obwodów tych zalicza się również obwody, obejmujące grunty państwowe, jeżeli ich obszar jest mniejszy niż 60% całej powierzchni obwodu.

Art. 11.

1. Granicami obwodów łowieckich powinny być w miarę możliwości drogi publiczne, tory kolejowe, inne wyraźne znaki w terenie oraz brzegi wód otwartych.
2. Granice obwodów łowieckich, w których mają swoją ostoję jelenie, danielę i dziki, powinny być dostosowane do naturalnych granic ostoj.
3. Obwód łowiecki nie powinien wykraczać poza granice województwa.

Art. 12.

1. W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:
 - 1) parki narodowe oraz rezerваты przyrody, o których mowa w art. 1 ust. 4;
 - 2) tereny zaliczone do zwierzyńców;
 - 3) tereny w granicach administracyjnych miast; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary rolne lub leśne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą one być włączone do innych obwodów łowieckich;
 - 4) miejscowości nie zaliczone do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze wraz z podwórzami, place i ulice oraz drogi wewnątrz tych miejscowości;
 - 5) budowle, zakłady, urządzenia i tereny przeznaczone na cele społeczne, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym - w granicach ich ogrodzeń, a w razie braku ogrodzeń - w granicach obejmujących całość zabudowań, urządzeń i składowisk oraz obiektów zabytkowych;
 - 6) uprawy rolne i ogrodowe o charakterze specjalnym, wymagające ze względu na ich charakter wyłączenia z obwodów łowieckich w granicach ich stałych ogrodzeń;
 - 7) obszary służące do hodowli zwierząt domowych lub dzikich w granicach ich stałych ogrodzeń.
2. Obszary gruntu pozostające w zarządzie organów wojskowych albo przydzielone tym organom do terenowego wykorzystania mogą być włączone do obwodów łowieckich za zgodą tych organów.
3. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych warunkami gospodarczymi i bezpieczeństwem Państwa Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może w porozumieniu z zainteresowanym ministrem uznać inne jeszcze obszary, nie wymienione w ust. 1, za podlegające wyłączeniu z obwodów łowieckich.

Art. 13.

1. Podziału obszaru Państwa na obwody łowieckie oraz zmian granic obwodów łowieckich dokonuje w obrębie województwa właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium wojewódzkiej rady narodowej na wniosek organu do spraw rolnictwa i leśnictwa prezydium powiatowej rady narodowej, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.
2. Jeżeli obwód łowiecki położony jest na obszarze dwóch lub więcej powiatów, wniosek wymieniony w ust. 1 może zgłosić właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ każdego z zainteresowanych prezydiów powiatowych rad narodowych.
3. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może uchylić w trybie nadzoru decyzję właściwego do spraw rolnictwa i leśnictwa organu prezydium wojewódzkiej rady narodowej lub w przypadku, gdy wymaga tego dobro hodowli i ochrony zwierzyny, dokonać bezpośrednio podziału na obwody łowieckie lub zmian granic dotychczasowych obwodów łowieckich po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.
4. Podziału na obwody łowieckie i zmiany granic obwodów łowieckich, w skład których wchodzi obszary gruntów pozostające w zarządzie organów wojskowych lub przydzielone tym organom do terenowego wykorzystania - dokonywać można tylko za zgodą tych organów.

Art. 14.

1. Obwody łowieckie podlegają wydzierżawieniu kołom łowieckim oraz innym organom Polskiego Związku Łowieckiego. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa może zezwolić na wydzierżawienie obwodów łowieckich innym instytucjom po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego. Obwód łowiecki obejmujący obszary gruntu pozostające w zarządzie organów wojskowych albo przydzielone tym organom do terenowego wykorzystania może być wydzierżawiony ponadto w porozumieniu z tymi organami.
2. Obwody łowieckie wydzierżawiają na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego:
 - 1) obwody państwowe:
 - a) przedsiębiorstwo lasów państwowych, jeżeli powierzchnia leśna wchodząca w skład obwodu łowieckiego wynosi ponad 30%,
 - b) w innych przypadkach - zjednoczenie państwowych gospodarstw rolnych,
 - 2) obwody wspólne - właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium powiatowej rady narodowej.⁴
3. Umowa zawarta niezgodnie z przepisami ust. 1 i 2 jest nieważna.
4. Obwody łowieckie wydzierżawia się na czas nie krótszy niż 10 lat. Po upływie tego okresu dotychczasowemu dzierżawcy przysługuje pierwszeństwo w zawarciu umowy na dalszy okres.
5. Umowa dzierżawy może być rozwiązana w drodze porozumienia stron.
6. Umowa z dzierżawcą nie dotrzymującym warunków umowy może być rozwiązana przed upływem terminu, na który została zawarta. O rozwiązaniu umowy rozstrzyga w drodze decyzji prezydium właściwej powiatowej rady narodowej po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.⁵
7. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może na wniosek Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych - jeżeli wymagają tego względy obrony Państwa - rozwiązać umowę dzierżawy obwodu, w którego skład wchodzi obszary gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do terenowego wykorzystania.
8. Wzór umowy dzierżawnej ustali Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem

Rolnictwa po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 15.

Zasady ustalania czynszu za dzierżawę obwodów łowieckich określą w drodze rozporządzenia ministrowie: Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz Minister Rolnictwa po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 16.

1. Przedsiębiorstwa lasów państwowych i państwowe gospodarstwa rolne obowiązane są do prowadzenia ośrodków hodowli zwierzyny, w szczególności przedsiębiorstwa lasów państwowych - do prowadzenia ośrodków hodowli jeleni, danieli, sarn i bażantów, a państwowe gospodarstwa rolne - ośrodków hodowli sarn, zajęcy, kuropatw i bażantów. Liczbę tych ośrodków ustali Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.
2. Polski Związek Łowiecki prowadzi ośrodki hodowli zwierzyny, przeznaczone na cele hodowlane i doświadczalne.
3. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz Minister Rolnictwa po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego mogą wyłączyć w każdym czasie określone obwody łowieckie z wydzierżawienia przez koła łowieckie, celem prowadzenia na nich ośrodków hodowli zwierzyny. Jeżeli obwód łowiecki jest wydzierżawiony, następuje rozliczenie z dotychczasowym dzierżawcą obwodu łowieckiego, który nie ma prawa do odszkodowania z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy.
4. Rozliczenie obejmuje czynsz dzierżawny oraz nakłady poniesione w ostatnich dwóch latach przed wyłączeniem obwodu łowieckiego.

Art. 17.

1. Właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium powiatowej rady narodowej przekazuje otrzymany czynsz dzierżawny⁶ poszczególnym naczelnikom gmin (miast i gmin) oraz państwowym gospodarstwom rolnym stosownie do ilości gruntów, wchodzących w skład obwodu łowieckiego wspólnego.
2. Przedsiębiorstwa lasów państwowych otrzymują przypadającą stosownie do ilości państwowych gruntów leśnych część czynszu dzierżawnego.
3. Naczelnik gminy (miasta i gminy) przeznacza otrzymaną kwotę⁷ na cele społeczne gminy oraz na hodowlę i ochronę zwierzyny.

Art. 18.

1. Zarząd nie wydzierżawionych obwodów łowieckich państwowych sprawują przedsiębiorstwa lasów państwowych, jeżeli powierzchnia leśna wchodząca w skład obwodu łowieckiego wynosi więcej niż 30%, a w innych przypadkach - zarządy państwowych gospodarstw rolnych.
2. Zarząd nie wydzierżawionych obwodów łowieckich wspólnych sprawuje⁸ odpowiednia jednostka wymieniona w ust. 1, jeżeli w skład tych obwodów wchodzi grunty państwowe obejmujące więcej niż 30% powierzchni obwodu, a w innych przypadkach - właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium powiatowej rady narodowej.
3. Zarząd nie wydzierżawionych obwodów łowieckich przeznaczonych na cele ośrodków hodowli zwierzyny sprawują przedsiębiorstwa lub instytucje prowadzące te ośrodki.

Rozdział IV.

O hodowli i ochronie zwierzyny oraz o obrocie zwierzyną.

Art. 19.

Zarządca, a w obwodach wydzierżawionych dzierżawca obwodu łowieckiego ma obowiązek hodować i ochraniać zwierzynę zgodnie ze wskazaniem planu hodowlanego.

Art. 20.

1. Łowiecki plan hodowlany dla obszaru całego Państwa wchodzi do narodowego planu gospodarczego.
2. Łowiecki plan hodowlany powinien uwzględniać racjonalną gospodarkę łowiecką, a w szczególności:
 - 1) dane dotyczące gatunków i ilości zwierzyny;
 - 2) zabiegi hodowlane i ochronne niezbędne dla poprawienia warunków bytowania zwierzyny i zmniejszania szkód wyrządzanych przez nią w gospodarstwie rolnym i leśnym;
 - 3) projektowany odstrzał zwierzyny;
 - 4) racjonalny rozwój gospodarki łowieckiej na terenie kraju.
3. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi w drodze rozporządzenia tryb i zasady opracowania i zatwierdzania łowieckich planów hodowlanych.

Art. 21.

1. Właściciele, posiadacze oraz zarządcy gruntów obowiązani są zezwolić bez odszkodowania na wznoszenie urządzeń, związanych z hodowlą zwierzyny; urządzenia te nie mogą w sposób istotny utrudniać korzystania z gruntów.
2. W razie nieuzgodnienia miejsca i rodzaju urządzeń, o których mowa w ust. 1, spór rozstrzyga właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium powiatowej rady narodowej po wysłuchaniu stron.
3. W obwodach łowieckich wolno zakładać niezbędne urządzenia ochronne, jak nie raniące pułapki na szkodniki, zabezpieczenia przeciwko kaleczeniu i zabijaniu się zwierzyny oraz inne urządzenia. Pułapki na szkodniki nie mogą zagrażać bezpieczeństwu ludzi i zwierząt.
4. Zwalczanie szkodników łowieckich i biologicznych przy użyciu środków chemicznych wymaga zezwolenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, wydanego po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

Art. 22.

1. Chwywanie i przetrzymywanie zwierzyny jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w ust. 2, oraz w razie gdy czynności te wykonywane są na podstawie zezwolenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.⁹
2. Chwywanie i przetrzymywanie zwierzyny w celach hodowlanych może być dokonywane na podstawie zatwierdzonego planu hodowlanego; w przypadkach takich nie obowiązuje zachowanie czasów ochronnych.
3. Pobieranie jaj, wybieranie piskląt i niszczenie gniazd ptaków łownych jest zabronione.

Art. 23.

Osoby uprawnione do wykonywania polowania (art. 29 ust. 2), funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej, strażnicy łowieccy, na terenach leśnych pracownicy lasów państwowych, a na terenach rolnych upoważnieni pracownicy państwowych gospodarstw rolnych mają obowiązek strzelać włączając się psy i koty w obwodzie łowieckim.

Art. 24.

Posiadanie i hodowanie chartów rasowych lub ich mieszańców wymaga na terenach wiejskich zezwolenia naczelnika gminy, a w miastach - organu właściwego do spraw rolnictwa i leśnictwa prezydium miejskiej rady narodowej.

Art. 25.

1. Uprawnieni do wykonywania polowania (art. 29 ust. 2) oraz właściciele i użytkownicy gruntów, posiadacze i zarządcy gruntów obowiązani są zawiadomić właściwego naczelnika gminy (miasta i gminy) bądź właściwy organ najbliższego prezydium rady narodowej o dostrzeżonych w obwodzie łowieckim objawach chorób zwierzęcych, które mogą być przeniesione na ludzi lub zwierzęta gospodarskie (enzootycznych chorób zwierzyny).
2. W razie stwierdzenia enzoootycznych chorób zwierzyny zarządcy lub dzierżawca prowadzący hodowlę zwierzyny obowiązany jest podporządkować się zarządzeniom władz wydanym w zakresie hodowli, ochrony łowieckiej i weterynaryjnej, odstrzału i użytkowania zwierzyny.
3. Dla obwodu łowieckiego, w którym przeprowadzono likwidację gatunku zwierzyny dotkniętego enzoootycznymi chorobami, należy opracować nowy plan hodowlany z uwzględnieniem potrzeb sanitarnych i weterynaryjnych.

Art. 26.

1. Obrót zwierzyną żywą może odbywać się wyłącznie w celach hodowlanych, naukowych i eksportowych.
2. Obrót krajowy zwierzyną żywą wykonują przedsiębiorstwa i instytucje wyznaczone do tego celu przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.
3. Zarządcy i dzierżawcy obwodów łowieckich mogą dokonywać tego obrotu dla celów hodowlanych.
4. Zwierzyna żywa wprowadzona do obrotu powinna być zaopatrzona w świadectwo miejsca pochodzenia oraz w urzędowe świadectwo zdrowia, wystawione przez właściwy powiatowy zakład weterynarii, stwierdzający ponadto, że zwierzyna ta pochodzi z okręgów wolnych od zaraźliwych chorób zwierzęcych.

Art. 27.

1. Zwierzyna pozyskana zgodnie z łowieckim planem hodowlanym w wydzierżawionym obwodzie łowieckim stanowi własność koła łowieckiego dzierżawiącego obwód.
2. W obwodzie łowieckim nie wydzierżawionym lub na terenach nie wchodzących w skład obwodu łowieckiego pozyskana zwierzyna należy do zarządcy tego obwodu lub terenu.
3. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego albo zarządca terenów nie wchodzących w skład obwodu łowieckiego obowiązany jest zbyć zwierzynę ubitą, jej mięso i skóry wyłącznie przedsiębiorstwom i instytucjom wyznaczonym przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

4. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego albo zarządca terenów nie wchodzących w skład obwodu łowieckiego może odstąpić osobom wykonującym polowanie ubitą zwierzyną na zasadach, które określi Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.
5. Osoby wykonujące polowanie mogą odstąpić im zwierzynę zużyć według własnego uznania.
6. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego wprowadzi w drodze rozporządzenia obowiązek przedstawiania świadectwa pochodzenia zwierzyny przy sprzedaży zwierzyny, jej mięsa i skóry.
7. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz Minister Rolnictwa mogą przekazać zwierzynę pozyskaną w obwodzie łowieckim wyłączonym z wydzierżawienia osobie uprawnionej do wykonywania polowania bez obowiązku wynikającego z ust. 3.

Art. 28.

1. Po upływie 14 dni od rozpoczęcia czasu ochronnego dla poszczególnych gatunków zwierzyny sprzedawanie, kupowanie, przewożenie i przenoszenie zwierzyny objętej ochroną, jak również podawanie dziczyzny w zakładach przemysłu gastronomicznego oraz w innych zakładach przyrządzania, sprzedaży lub wydawania posiłków jest zabronione.
2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie mają zastosowania do:
 - 1) zwierzyny zamrożonej pochodzącej z remanentów składowanych w chłodniach państwowych lub konserwowanych przez zakłady przemysłu gastronomicznego oraz przez inne zakłady przyrządzania, sprzedaży lub wydawania posiłków;
 - 2) zwierzyny pochodzącej z odstrzału sanitarnego;
 - 3) zwierzyny pochodzącej ze zwierzynców;
 - 4) zatrzymanej zwierzyny nielegalnego pochodzenia oraz zwierzyny zatrzymanej ze względu na naruszenie ust. 1;
 - 5) skór surowych zakonserwowanych przez myśliwego.

Rozdział V.

O wykonywaniu polowania.

Art. 29.

1. Polowanie w obwodzie łowieckim może być wykonywane wyłącznie w ramach planu hodowlanego.
2. Do wykonywania polowania uprawnia dowód członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego łącznie z zezwoleniem na posiadanie broni myśliwskiej lub innym dokumentem uprawniającym do jej posiadania oraz upoważnieniem wydanym w obwodach wydzierżawionych przez dzierżawcę, a w obwodach nie wydzierżawionych - przez zarządcę obwodu łowieckiego.
3. Cudzoziemcom nie będącym członkami Polskiego Związku Łowieckiego zezwolenie na polowanie wydaje Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.
4. Polowanie w strefie nadgranicznej może się odbywać po uprzednim każdorazowym uzyskaniu zezwolenia organów wojsk ochrony pogranicza na polowanie indywidualne lub zbiorowe.

Art. 30.

1. Jeżeli niewykonanie planu odstrzału lub odłowu dzików spowoduje dotkliwe szkody w rolnictwie, właściwe przedsiębiorstwo lasów państwowych może zlecić wykonanie odstrzału zastępczego.
2. Zasady zlecania odstrzałów zastępczych ustali Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 31.

Uprawniony do wykonywania polowania może poszukiwać przy pomocy psa na otoku i zabrać z sąsiedniego obwodu łowieckiego postrzelonego dzika, jelenia, daniela, sarnę lub muflona, powiadamiając o tym dzierżawcę lub zarządcę sąsiedniego obwodu łowieckiego albo osobę reprezentującą ich prawa najpóźniej w ciągu doby od chwili rozpoczęcia poszukiwania.

Art. 32.

1. Nie wolno polować na jelenie, daniela, sarny i muflony w obwodzie łowieckim, w którym wymieniona zwierzyna nie ma swej ostoji, w odległości mniejszej niż 200 metrów od granicy sąsiedniego obwodu łowieckiego.
2. Nie wolno strzelać do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 metrów od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania oraz w odległości mniejszej niż 100 metrów od zabudowań mieszkalnych.
3. Nie wolno polować na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3.000 metrów od brzegu w głąb morza i 5.000 metrów od brzegu w głąb lądu.
4. Nie wolno polować z psami lub nagonką w czasie od 1 marca do 30 września włącznie. Nie dotyczy to polowania z psami na ptactwo łowne błotne i wodne oraz polowania z nagonką na dziki.
5. Nie wolno polować w nocy; nie dotyczy to polowania na lisy, borsuki oraz głuszce i cietrzewie w czasie toków, na słonki w czasie ciągów, na kaczki i gęsi na zlotach i przelotach. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może zezwolić na polowanie w nocy także na inną zwierzynę. Za noc uważa się czas po upływie godziny po zachodzie słońca do godziny przed wschodem słońca.

Art. 33.

1. Nie wolno wchodzić w posiadanie zwierzyny przy pomocy broni i amunicji wojskowej, sztucznego światła, granatów, trutek, karmy o właściwościach odurzających, lepów, wnyków, samostrzałów, dołów, ostrokołów, żelaz, sieci, sideł, pułapek, rozkopywania nor i innych podobnych środków.
2. Wolno jest jednak chwycić w nie raniące zwierzyny potrzaski zwierzęta drapieżne, nie objęte ochroną gatunkową w rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1949 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 25, poz. 180), jak również chwycić w sieci i pułapki zwierzynę dla celów hodowlanych i naukowych.
3. Nie wolno strzelać do jeleni, danieli, sarn, muflonów i dzików inaczej niż kulami z broni myśliwskiej.
4. Zabrania się polować przy użyciu innej broni niż myśliwska broń palna; nie uważa się za broń myśliwską broni krótkiej, broni wojskowej, broni małokalibrowej z bocznym ogniem oraz wiatrówek.
5. Zabrania się polować z fladrami (sznurami) na zwierzynę pławą.
6. Zabrania się polować z chartami i ich mieszańcami.
7. W okresie od 1 marca do 30 września włącznie do poszukiwania postrzałka jelenia, daniela, sarny, muflona i dzika mogą być używane wyłącznie psy prowadzone na otoku.

Art. 34.

Tchórze i lisy może chwycać i zabijać każdy w obrębie własnych zwartych zabudowań.

Art. 35.

1. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego określa w drodze rozporządzenia dla obszaru całego Państwa lub jego części okresy polowań na zwierzęta łowne. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego może upoważnić prezydium wojewódzkiej rady narodowej do skracania ustalonych okresów polowań na obszarze województwa.
2. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa może zezwolić na odstrzał zwierzyny dla celów naukowych z pominięciem czasów ochrony.
3. W przypadku powstania dotkliwych szkód w uprawach i w plonach rolnych lub uszkodzeń roślinności leśnej (upraw leśnych) zagrażających trwałości lasów:
 - 1) nadleśniczy obowiązany jest stosować odstrzał redukcyjny zwierząt łownych w lasach oraz na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe,
 - 2) kierownik urzędu rejonowego z urzędu lub na wniosek właściciela lasu, a także nadleśniczego, zarządza wykonanie odstrzału redukcyjnego zwierząt łownych w lasach oraz na gruntach nie stanowiących własności Skarbu Państwa.
4. Odstrzał redukcyjny zwierząt łownych, o którym mowa w ust. 3, może dotyczyć: łosi, jeleni, saren i dzików i powinien być dokonywany z uwzględnieniem następujących zasad:
 - 1) powiadomienia zarządcy i dzierżawcy obwodu łowieckiego lub zarządcy terenu nie wchodzącego w skład obwodu łowieckiego o zastosowaniu odstrzału redukcyjnego na ich koszt, ze wskazaniem:
 - a) gatunków i ilości zwierząt łownych przewidzianych do odstrzału redukcyjnego,
 - b) przewidywanej lokalizacji, sposobów przeprowadzenia oraz kosztów wykonania odstrzału redukcyjnego,
 - 2) zlecenia wykonania odstrzału redukcyjnego osobom uprawnionym do wykonywania polowań,
 - 3) dokonania odpowiednich zmian w łowieckich planach hodowlanych.
5. Ministrowie Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz Rolnictwa ustalą w drodze rozporządzenia zasady i tryb redukcji zajęcy i dzikich królików na terenie baz sadowniczych oraz ogrodzonych sadów i szkółek.

Rozdział VI.**O strażnikach łowieckich.****Art. 36.**

1. Dzierżawca, a w obwodach nie wydzierżawionych zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest dla ochrony łowiectwa i zwierzyny utrzymywać strażników łowieckich.
2. Strażnik łowiecki przy wykonywaniu swych czynności korzysta z ochrony prawnej na zasadach ustalonych dla pracowników państwowych.
3. Strażnik łowiecki obowiązany jest mieszkać na terenie lub w pobliżu obwodu łowieckiego, na którym pełni swą służbę.

Art. 37.

Do obowiązków strażnika łowieckiego należy piecza nad łowiskiem, a w szczególności:

- 1) zwalczanie szkodnictwa łowieckiego;
- 2) ochrona zwierzyny łownej w obwodzie i wykonywanie czynności hodowlanych, a zwłaszcza dokarmianie zwierzyny;
- 3) kontrolowanie, czy spotkane w obwodzie łowieckim osoby z bronią myśliwską posiadają wszystkie dokumenty wymagane do wykonywania prawa polowania i czy odstrzał zwierzyny odbywał się zgodnie z przepisami prawa łowieckiego;
- 4) zawiadamianie właściwego naczelnika gminy (miasta i gminy) lub właściwego organu najbliższego prezydium powiatowej rady narodowej oraz dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego o stwierdzonych naruszeniach prawa łowieckiego i dostrzeżonych chorobach zwierzyny.

Art. 38.

Strażnik łowiecki przy wykonywaniu swych czynności jest uprawniony:

- 1) do sprawdzania tożsamości osób spotkanych w obwodzie łowieckim z bronią myśliwską lub inną bronią użytą do polowania, narzędziami służącymi do pozyskiwania zwierzyny lub zwierzyną oraz do żądania okazania pozwolenia na broń, legitymacji Polskiego Związku Łowieckiego i upoważnienia do wykonywania polowania wydanego przez dzierżawcę bądź zarządcę danego obwodu łowieckiego;
- 2) do odbierania za pokwitowaniem broni myśliwskiej lub innej broni użytej do polowania, narzędzi służących do pozyskiwania zwierzyny oraz zwierzyny osobom bezprawnie polującym; odebrana broń powinna być niezwłocznie przekazana najbliższemu organowi Milicji Obywatelskiej za pokwitowaniem, a odebrana zwierzyna i narzędzia przekazywane w obwodach łowieckich wydzierżawionych - wydzierżawiającemu, a w obwodach nie wydzierżawionych - zarządcy obwodu łowieckiego;
- 3) do zatrzymywania i przekazywania właściwym organom osób, których tożsamość i miejsca zamieszkania nie można ustalić, a które w powierzonym jego pieczy obwodzie łowieckim naruszyły przepisy prawa łowieckiego lub które nie mogą usprawiedliwić posiadania broni, narzędzi łowieckich lub zwierzyny;
- 4) do sprawdzania, czy przenoszona lub przewożona bądź sprzedawana zwierzyna została ubita legalnie w czasie i w sposób prawnie dozwolony.

Art. 39.

Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Finansów oraz po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego określi w drodze rozporządzenia zasady utrzymywania strażników łowieckich, warunki, jakim powinien odpowiadać kandydat na strażnika, wzory odznak i legitymacji służbowej oraz organy uprawnione do wykonywania nadzoru nad strażnikami łowieckimi.

Art. 40.

1. Pracownicy terenowi państwowej administracji leśnej i rolnej mają obowiązek ochrony zwierzyny.
2. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia kategorie pracowników, którym przysługują uprawnienia strażników łowieckich.

Art. 41.

Obowiązek ochrony zwierzyny spoczywa również na organach Milicji Obywatelskiej.

Art. 42.

Naczelnik gminy (miasta i gminy) jest obowiązany do współdziałania z dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego w zagospodarowaniu łowieckim obszarów gminy, w szczególności zaś w zakresie ochrony zwierzyny bytującej na jej terenie.¹⁰

Rozdział VII.**O szkodach łowieckich.****Art. 43.**

Dzierżawca obwodu łowieckiego, w obwodach nie wydzierżawionych zarządcą tego obwodu, a na obszarach nie włączonych do obwodów łowieckich zarządcą tych obszarów mają obowiązek wynagrodzenia szkód wyrządzonych przy wykonywaniu polowania.

Art. 44.

1. Państwo odpowiada jedynie za szkody wyrządzone w uprawach i plonach rolnych przez dziki, łosie, jelenie i daniela. Odszkodowania wypłacają przedsiębiorstwa lasów państwowych.
2. Zarządcy obwodów łowieckich i terenów nie włączonych do tych obwodów oraz dzierżawcy nie zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim obowiązani są zwracać właściwym przedsiębiorstwom lasów państwowych pełne kwoty odszkodowań określonych w ust. 1.
3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb ustalania oraz wypłaty odszkodowań określonych w ust. 1 oraz procent kwot, jakie dzierżawcy obwodów łowieckich zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim zwracają przedsiębiorstwom lasów państwowych, a także tryb rozliczeń z tego tytułu w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych.
4. Dzierżawcy obwodów łowieckich zrzeszeni w Polskim Związku Łowieckim zwolnieni są z obowiązku zwrotu odszkodowań określonych w ust. 3, jeżeli łowiecki plan hodowlany dla danego obwodu nie przewiduje pozyskania zwierzyny, o której mowa w ust. 1.

Art. 45.

Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono ogrodzone grunty stanowiące własność Państwa jako deputaty rolne;
- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych którzy nie dokonali sprzętu we właściwym terminie odbiegającym więcej niż 14 dni od zakończenia okresu zbioru określonego gatunku roślin w danej miejscowości;
- 3) za szkody wyrządzone w gospodarstwie nie stanowiącym własności Państwa - o łącznej wartości nie przekraczającej przy jednorazowym oszacowaniu 200 zł;
- 4) za szkody wyrządzone w gospodarstwie państwowym - o wartości określonej rozporządzeniem Rady Ministrów;
- 5) za szkody powstałe w plonach złożonych w sterty, stogi i kopce.

Art. 46.

1. Każdy może zabezpieczyć swe grunty od wdzierania się zwierzyny. Urządzenia poczynione w tym celu nie mogą służyć do chwytania, ranienia lub zabijania zwierzyny. Wolno również każdemu odstraszać zwierzynę od swoich gruntów.
2. Gdyby zwierzyna w wyniku poczynionych urządzeń odpowiadających wymaganiom ust. 1 lub dokonanych czynności zraniła się lub zabiła, dzierżawca, a w obwodzie nie wydzierżawionym zarządca obwodu łowieckiego nie ma prawa do odszkodowania.

Rozdział VIII.**O Polskim Związku Łowieckim i kołach łowieckich.****Art. 47.**

1. Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych zajmujących się łowiectwem, działającym wyłącznie na podstawie przepisów niniejszej ustawy i statutu. Polski Związek Łowiecki posiada osobowość prawną.
2. Koła łowieckie wchodzą w skład Polskiego Związku Łowieckiego i posiadają osobowość prawną, którą nabywają po zarejestrowaniu we właściwym organie administracji prezydium powiatowej,¹¹ a w miastach wyłączonych z województw - dzielnicowej rady narodowej. Właściwość organu administracji prezydium powiatowej (dzielnicowej) rady narodowej i tryb postępowania przy rejestracji kół łowieckich określi Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.
3. Statut Polskiemu Związkowi Łowieckiemu nadaje Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

Art. 48.

Do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z organami administracji państwowej w zakresie wykonywania ustawodawstwa łowieckiego, a w szczególności: hodowanie zwierzyny, wydawanie opinii i składanie wniosków w sprawach, o których mowa w ustawie, nadzór nad działalnością kół łowieckich, instruowanie ich w sprawach łowiectwa, szkolenie i wychowywanie myśliwych w zakresie łowiectwa i etyki łowieckiej, współpraca z pokrewnymi organizacjami za granicą, prowadzenie i popieranie prac naukowych i doświadczalnych w zakresie gospodarowania zwierzyną, prowadzenie i popieranie działalności gospodarczej mającej na celu zaopatrywanie myśliwych i odłów zwierzyny, prowadzenie i popieranie hodowli psów myśliwskich oraz wykonywanie w zakresie łowiectwa czynności zleconych przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Art. 49.

Działalność Polskiego Związku Łowieckiego jest finansowana z funduszków własnych, zapisów i darowizn oraz dotacji w granicach określonych w budżecie Państwa.

Art. 50.

Nadzór nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego sprawuje Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Rozdział IX.

Przepisy karne.

Art. 51.

Kto:

- 1) strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 metrów od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 metrów od zabudowań mieszkalnych,
- 2) w okresie od 1 marca do 30 września włącznie do poszukiwania postrzałka jelenia, daniela, sarny, muflona i dzika używa psów inaczej niż na otoku -
podlega karze grzywny do 2.000 złotych.

Art. 52.

Kto:

- 1) nie dopełnia wskazanego w art. 25 ust. 1 obowiązku zawiadamiania o dostrzeżonej enzoptycznej chorobie zwierzyny lub nie wykona zarządzeń właściwych organów w tym zakresie,
- 2) podbiera jaja, wybiera pisklęta lub też niszczy gniazda ptaków łownych,
- 3) przytrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia,
- 4) pozyskuje zwierzynę inną lub w większej ilości, niż to przewiduje zezwolenie wydane przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego,
- 5) hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce,
- 6) sprawując zarząd z ramienia dzierżawcy, a w obwodach nie wydzierżawionych z ramienia zarządcy, zezwala:
 - a) na przekroczenie zatwierdzonego w planie hodowlanym odstrzału zwierzyny,
 - b) na polowanie osobie nie uprawnionej do wykonywania polowania -
podlega karze grzywny do 5.000 złotych.

Art. 53.

Kto wprowadza do obrotu zwierzynę żywą lub ubitą albo uzyskane z niej mięso i skóry - naruszając przepisy o zasadach obrotu tą zwierzyną, mięsem lub skórą -

podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 54.

W razie skazania za przestępstwo z art. 53 sąd może orzec przepadek zwierzyny lub uzyskanego z niej mięsa i skóry.

Art. 55.

Kto:

- 1) poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3.000 metrów od brzegu w głąb morza

- lub 5.000 metrów od brzegu w głąb lądu,
- 2) poluje przy użyciu innej broni niż myśliwska broń palna,
 - 3) poluje na jelenie, daniela, sarny i muflony w obwodzie łowieckim, w którym wymieniona zwierzyna nie ma swej ostoi, w odległości mniejszej niż 200 metrów od granicy sąsiedniego obwodu łowieckiego,
 - 4) poluje w nocy na inną zwierzynę niż: lisy, borsuki oraz słonki w czasie ciągów, na głąszce i cietrzewie w czasie toków, na kaczki i gęsi na zlotach i przelotach,
 - 5) poluje z chartami i ich mieszańcami,
 - 6) poluje w czasie ochronnym,
 - 7) poluje nie posiadając uprawnień do wykonywania polowania,
 - 8) wchodzi w posiadanie zwierzyny przy pomocy broni wojkowej, sztucznego światła, granatów, trutek, karmy o właściwościach odurzających, lepów, wnyków, samostrzałów, dołów, ostrokołów, żelaz, sieci, sideł, pułapek lub rozkopywania nor i innych podobnych środków,
 - 9) kto nie będąc uprawniony do wykonywania polowania wchodzi w posiadanie zwierzyny przy pomocy psów -
podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 56.

W razie skazania za czyny wymienione w art. 55 sąd orzeka przepadek broni, narzędzi i psów, przy użyciu których zostało dokonane przestępstwo.

Art. 57.

Zwierzyna ubita lub złowiona bezprawnie w wydzierżawionym obwodzie łowieckim należy do wydzierżawiającego, a w obwodach nie wydzierżawionych do zarządcy obwodu. Ponadto osoba, która uzyskała bezprawnie zwierzynę, obowiązana jest wyrównać wydzierżawiającemu lub zarządcy obwodu łowieckiego różnicę wartości zwierzyny żywej i ubitej według cennika ustalonego przez Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Rozdział X.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 58.

Zwierzynce utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów są zwierzynkami w rozumieniu ustawy.

Art. 59.

1. Obwody łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów są obwodami łowieckimi w rozumieniu ustawy.
2. W przypadku gdy wymaga tego dobro hodowli i ochrony zwierzyny, interes gospodarki narodowej albo prawidłowy rozwój kół łowieckich, dotychczasowe obwody łowieckie mogą być podzielone tak, aby powierzchnia nowo utworzonych obwodów nie była mniejsza niż 3.000 ha. Podziału obwodów łowieckich dokonuje się w trybie określonym w art. 13.

3. Dzierżawcy dotychczasowego obwodu łowieckiego przysługuje prawo wyboru dzierżawy jednego z nowo utworzonych obwodów.
4. W razie podziału obwodu łowieckiego lub zmiany jego granic następuje rozliczenie z dzierżawcą dotychczasowego obwodu z tytułu nadpłaconego czynszu dzierżawnego oraz z tytułu nakładów poniesionych w ostatnich dwóch latach przed podzieleniem obwodu. Rozliczenia dokonuje właściwy do spraw rolnictwa i leśnictwa organ prezydium powiatowej rady narodowej. Kwotę ustaloną w rozliczeniu wypłaca ustępującemu kołu dzierżawca lub zarządca nowo utworzonego obwodu.¹²

Art. 60.

1. Dotychczasowe zrzeszenie pod nazwą Polski Związek Łowiecki staje się Polskim Związkiem Łowieckim w rozumieniu ustawy.
2. Koła łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów, a istniejące w dniu wejścia w życie ustawy, stają się kołami łowieckimi w rozumieniu ustawy.

Art. 61.

1. Z dniem wejścia w życie ustawy w prawa i obowiązki wydzierżawiającego obwody łowieckie wchodzi odpowiednie przedsiębiorstwa lasów państwowych i zarządy państwowych gospodarstw rolnych oraz organy administracji rolnej i leśnej prezydiów powiatowych rad narodowych.
2. Zapłacony czynsz dzierżawny podlega zaliczeniu za okres, za który zgodnie z umową został uiszczony.

Art. 62.

Przepisy ustawy dotyczące wojewódzkich rad narodowych stosuje się odpowiednio do rad narodowych miast wyłączonych z województw, przepisy dotyczące powiatowych rad narodowych - do rad narodowych miast stanowiących powiaty.

Art. 63.

Traci moc dekret z dnia 29 października 1952 r. o prawie łowieckim (Dz.U. z 1952 r. Nr 44, poz. 300 i z 1955 r. Nr 18, poz. 108).

¹²Pracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197; z 1974 r. Nr 22, poz. 131; z 1975 r. Nr 17, poz. 94; z 1990 r. Nr 34, poz. 198; z 1991 r. Nr 101, poz. 444.

kompetyencje organów gminy

kompetyencja przekazana wojewodom

kompetyencja przekazana wojewodom

kompetyencja przekazana wojewodom

kompetyencja przekazana wojewodom

kompetyencje organów gminy

kompetyencja przekazana wojewodom

kompetyencje przekazane wojewodom

kompetyencje organów gminy

kompetyencje przekazane wojewodom

kompetyencja przekazana wojewodom